

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530179 Gantarås

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat-direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530179 Gantarås

Kommun: Bollebygd

Områdets totala areal: 0,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-09

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6510 - Slåtterängar i låglandet

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Gantarås är de prioriterade bevarandevärdena den artrika slåtterängen.

Motivering: Området har mycket lång kontinuitet som hävdad slåtteräng och har en stor artrikedom av ängsväxter som det är viktigt att långsiktigt bevara.

Prioriterade åtgärder: Ett naturvårdsavtal eller långsiktigt skötselavtal bör upprättas. Fortsatt skötsel med slåtter och efterbete samt fagning och mossriving vissa år.

Beskrivning av området

Gantarås ligger i skogsbygden i den norra delen av Bollebygds kommun. Området utgörs av en slåtteräng som likt en krans omgärdar en mindre åkeryta och utåt gränsar till en mindre grusväg

och skogsmark. Enligt den äldre ekonomiska kartan från 1890-talet utgör ängen en del av tidigare mer omfattande ängsmarker som i övrigt odlats upp eller övergått till skogsmark under 1900-talet. Slätterhävden har sannolikt mycket lång kontinuitet i området, vilket bl a visas av äldre kartmaterial. Artrikedomen är mycket stor med ett flertal arter (granspira, darrgräs, späd ögontröst, svinrot, loppstarr m.fl.) som visar på långvarig slätterhävd.

En mindre del i sydost bär spår av tidigare åkerbruk, förmodlingen som ett resultat av uppodling under 1900-talet men sannolikt har området inte plöjts på länge. I nordost ingår delar som tidigare utgjort ängsmark men som idag vuxit igen med skog. I övrigt är området öppet och trädfritt. I anslutning till området finns två äldre hamlade askar samt två stycken ersättningsträd till dessa, varav det ena har nyhamlats. Under 2015 hävdades marken genom slätter och efterbete med nötdjur och under våren 2016 gjordes en noggrann mosskrattning på ca 200 m² av marken.

Gantarås Natura 2000-område ingår i ett större riksintresseområde för naturvården, Skogsbygden, där riksvärdena är odlingslandskapet (naturbetesmarker och ängar) samt våtmarkslandskapet (kärr, mossar och sumpskog).

Vad kan påverka negativt

Lokala hot:

- Åtgärder på öppen mark utanför området kan påverka slätterängen negativt. Natura 2000-området omges av åkermark och det är angeläget att gödsel, kalk och eventuella bekämpningsmedel inte sprids därifrån till ängen.
- Området gränsar till väg och underhållsåtgärder i anslutning till vägen t.ex. dikesrensning kan ge negativa konsekvenser.
- Avverkning, gallring eller andra skogsbruksåtgärder inom skogsmark i anslutning till området är inte något direkt hot. En förutsättning är att dock att utdrivning av virke inte sker genom området.

Generella hot:

- Slätter med felaktiga redskap, som rotorslätteraggregat, röjsåg o.dyl. kan vara mycket negativ. Även åtgärder som påverkar grova hamlade lövträd är negativt.
- Upphörande av efterbete, bedrivande av vinterbete eller övergång till betesdrift ger negativ påverkan.
- Årlig slätter vid fel tidpunkt, t.ex. för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hinner sätta frö, leder med tiden till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Minskad eller utebliven slätter och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Samhågnad betesdrift med intilliggande gödsblad åkermark.
- Tillförsel av kemiskt bekämpningsmedel, konstgödsel, naturgödsel, slam, eller kalk.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Plöjning eller annan mekanisk markbearbetning .
- Körning med motorfordon.
- Sådd eller plantering av skog, julgranar eller energiskog. Gäller även åtgärder på öppen mark utanför området.

- Uppförande av byggnad. Gäller även på öppen mark utanför området.
- Upplag som inte är av tillfällig art.
- Anläggande av väg, mark- eller luftledning.
- Alla former av täktverksamhet.
- Markarbeten som t.ex. sprängning, grävning, schaktning, utfyllnad eller tippning.
- Dikning och rensning av diken.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

- Området saknar formellt skydd annat än fridlysning enligt 6, 8 och 9 §§ för vissa arter.
- Markerna hävdas genom miljöstöd för särskild skötsel från landsbygdsprogrammet (2015-2019) och skötselinsatser genom ÅGP (åtgärdsprogram för hotade arter) utförda av Länsstyrelsen. Hävden bör eventuellt säkras långsiktigt genom t.ex. upprättande av naturvårdsavtal, biotopskyddsområde eller liknande.
- En förutsättning för att områdets värden ska bibehållas är att det fortsätter hävdas på traditionellt sätt med årlig slåtter och efterbete. De idag igenvuxna delarna i nordost som tidigare varit slåtteräng bör restaureras och traditionell slåtter återupptas.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Skötsel:

- Årlig slåtter med lie eller motormanuell slåtterbalk under perioden 15 juli till och med den 15 augusti.
- Gräset ska efter slåttern torka på plats. Beroende på väder ska det ligga på marken och torka mellan 2-7 dagar. Höet ska sedan transporteras bort från slåtterängen.
- Årligt efterbete under minst 3 veckor. Efterbete får inte ske efter den 15 oktober.
- Sly i området tas bort och hålls efter genom återkommande röjningar.

Slätterhävd i området bör utökas så att området i sin helhet hävdas med årlig slåtter med lie och/eller slåtterbalk samt efterbete. Detta är även angeläget i den nordöstra delen där det idag finns en gles skog i gränsen mellan åkermarken och skogen.

Bevarandetillstånd

Huvuddelen är välhävdad och utgör en mycket god representant för naturtypen. Vissa delar i nordost är dock igenvuxna av skog och kräver restaureringsåtgärder och återupptagen slätterhävd. Ett mindre område med äldre åkermark bär ännu spår av tidigare brukande.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål,

så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6510 - Slåtterängar i låglandet

Areal: 0,35 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Slåtterängen som ligger mellan gårdsmiljön och ett skogsområde i öster, omgärdar en mindre åkermarksyta. Slåtterängen breder ut sig som mest i den sydvästra delen. Vissa delar i nordost är numera igenvuxna av skog men var tidigare slåtteräng. Markerna hävdas genom årligt slåtter och efterbete. Vissa år görs extra skötselinsatser såsom mossrivning och naturvårdsbränning av fältskiktet. Ängsmarken är artrik och visar på långvarig slåtterhävd. Vid inventering 2015 återfanns bland annat följande arter i ängen: Granspira (rödlistad NT), Junfru Marie nycklar, loppstarr (VU), slåtterfibbla (VU), slåttergubbe (VU, Natura 2000-art), vanlig ängsstarr (NT). Vissa av arterna har riklig förekomst.

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, torra – friska, hävdpräglade ängar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slåtterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid). Krontäckning av träd och buskar är 0 – 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Typiska arter (kärleväxter) är: kattfot, slåttergubbe, slåtterfibbla, ormrot, darrgräs, Jungfru Marie nycklar, nattviol, prästkrage, jungfrulin, svinrot, rödklint, ängsnycklar, hirsstarr, pillerstarr m.fl. samt (fjärilar): ängspärlemorfjäril, skogsvisslare, vitfläckig guldvinge, slåttergräsfjäril, skogsnätfjäril, ängsblåvinge, smultronvisslare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Slåtterängar i låglandet (6510) ska vara minst 0,35 hektar. Regelbunden slåtter, vid traditionell tidpunkt, och efterbete ska påverka gräsmarken. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska saknas eller vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Enstaka fysiska strukturer i form av t.ex. värdefulla busksnår, bryn, blommande och bärande träd, hamlade träd samt stenmurar och liknande ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska saknas eller vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser som kan utnyttjas av framförallt olika fjärilsarter. Artsammansättningen i fält- och bottenkiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen med slåttermarksarter. Typiska och karaktäristiska arter ska ha allmän-riklig förekomst.

Negativ påverkan

Se områdesbeskrivningen.

Bevarandeåtgärder

Se områdesbeskrivningen.

Bevarandetilstånd

Bevarandetilståndet är gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-05

Hultengren, S., Stenström, J. 1990: Ängar och hagar i Borås kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, rapport 1990:1. Vänersborg. ISSN 0347-8564.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1994:5.

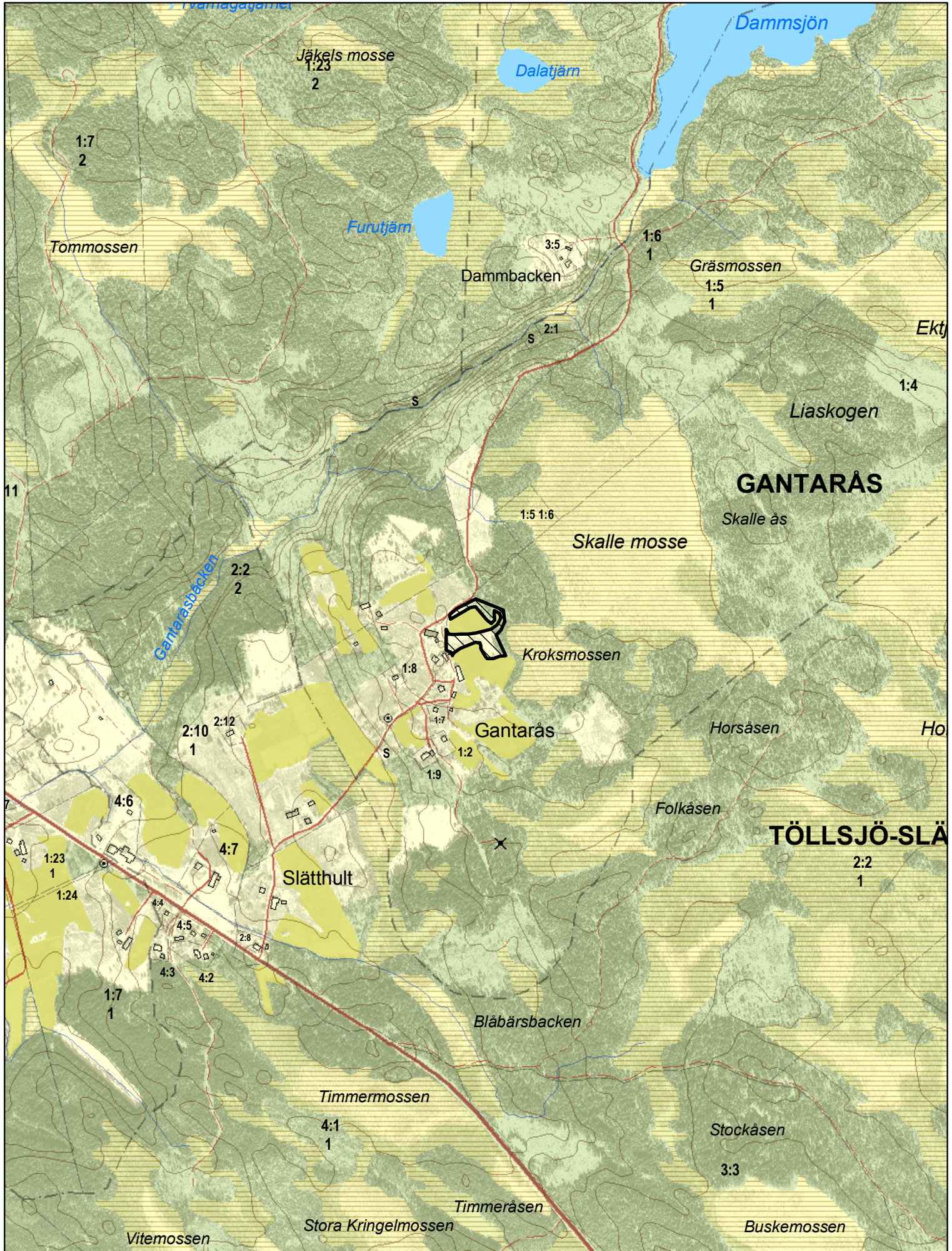
Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

Bilagor

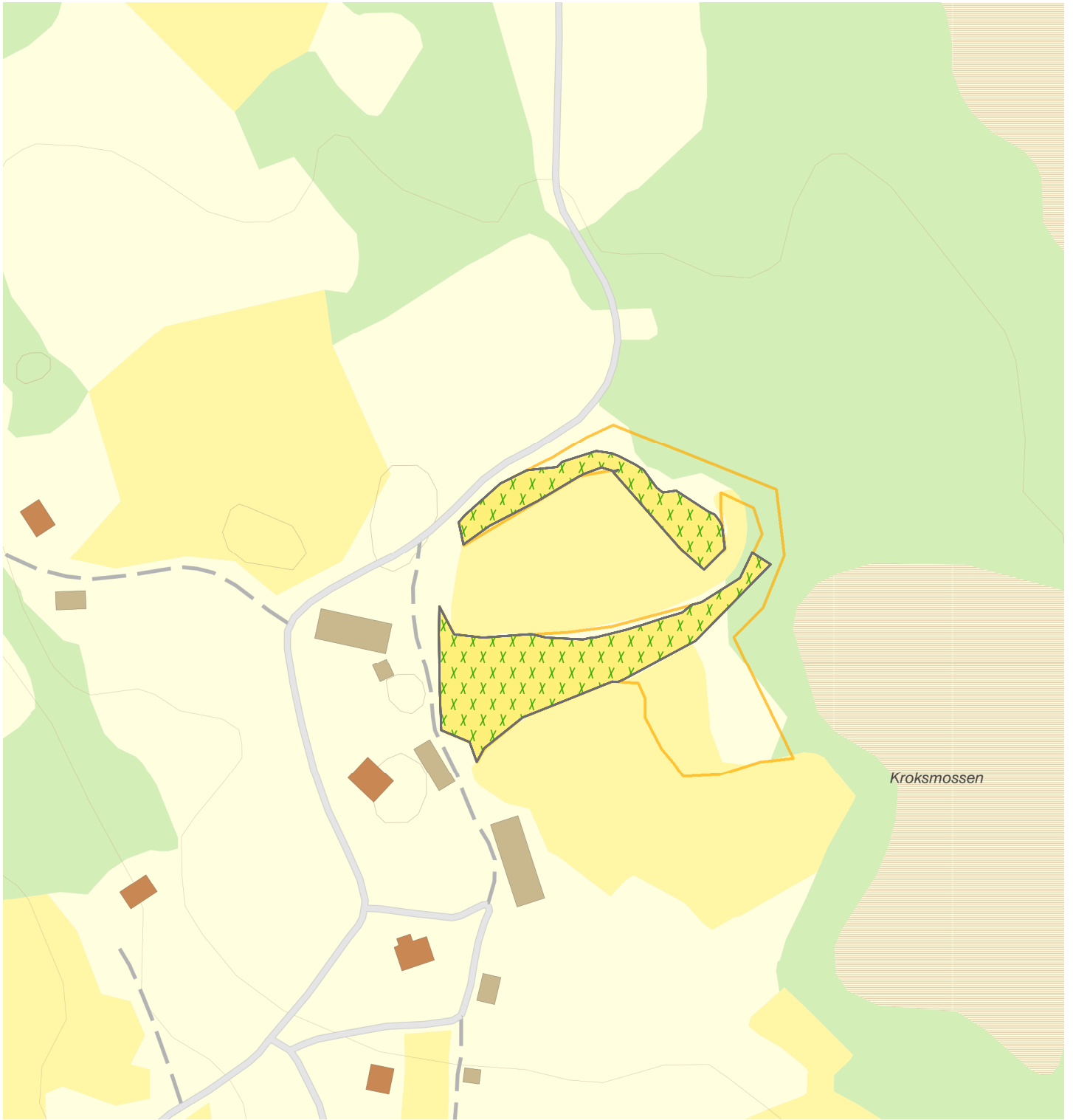
Kartor:

Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta

Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Gantarås SE0530179 Bollebygd kommun

 6510 - Slätterängar i låglandet

 Natura 2000 Habitatdirektivet

0 100 200 Meter

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skala (i A4): 1:2 000

